

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

24 février 2014

PROJET DE LOI**modifiant le Code judiciaire en ce qui
concerne la procédure devant la Cour de
cassation et la procédure en récusation**

AMENDEMENTS

N° 2 DE MME **MARGHEM** ET M. **GOFFIN**

Art. 10

À l'article 1097/1 proposé, remplacer les mots "ou irrecevable sur la base d'un élément que le demandeur ne pouvait prévoir" **par les mots** "*et lorsque est envisagée une modification de la jurisprudence de la Cour relative à une cause d'irrecevabilité du moyen*".

JUSTIFICATION

L'article 10 est relatif à la contradiction dans la procédure en cassation une fois que les parties se sont conformées aux règles de la procédure écrite.

Documents précédents:

Doc 53 **3337/ (2013/2014):**001: Projet de loi.
002: Amendement.BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

24 februari 2014

WETSONTWERP**tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek
betreffende de procedure voor het Hof van
Cassatie en de wrakingsprocedure**

AMENDEMENTEN

Nr. 2 VAN MEVROUW **MARGHEM** EN DE HEER
GOFFIN

Art. 10

In het voorgestelde artikel 1097/1, de woorden "of niet ontvankelijk op grond van een element dat de aanvrager niet kon voorzien" **vervangen door de woorden** "*en wanneer een wijziging wordt overwogen van de rechtspraak van het Hof met betrekking tot een grond van niet-ontvankelijkheid van het middel*".

VERANTWOORDING

Artikel 10 heeft betrekking op de tegenspraak in de cassatieprocedure wanneer de partijen zich eenmaal hebben gevoegd naar de regels van de schriftelijke procedure.

Voorgaande documenten:

Doc 53 **3337/ (2013/2014):**001: Wetsontwerp.
002: Amendement.

En l'état actuel du droit, l'article 1097 du Code judiciaire impose au ministère public et à la Cour d'assurer la contradiction lorsqu'ils entendent opposer d'office au pourvoi une fin de non-recevoir. Cette disposition s'explique aisément dès lors que la Cour statue comme juge du fond sur la recevabilité du pourvoi et que celle-ci peut dépendre de circonstances de fait sur lesquelles les parties doivent pouvoir s'expliquer.

À la suite des arrêts de la Cour européenne des droits de l'homme mentionnés dans le commentaire de l'article 10, la Cour a été amenée à appliquer une procédure similaire à celle de l'article 1097 lorsqu'elle se propose de procéder à une substitution de motifs.

L'article 10 consacre la pratique que la Cour suit depuis quelques années en matière de substitution de motifs. Il est en cela irréprochable. Mais il étend cette pratique au cas où il serait envisagé de dire le moyen "irrecevable sur la base d'un élément que le demandeur ne pouvait prévoir".

Cet ajout ne peut être accepté tel quel.

D'une part, les avocats à la Cour de cassation connaissent les règles jurisprudentielles relatives à la recevabilité des moyens, qui trouvent leur justification dans la mission de la Cour de cassation consistant à contrôler la légalité des décisions rendues en dernier ressort sur la base des seules critiques formulées par le demandeur en cassation.

La recevabilité d'un moyen de cassation ne dépend pas, d'autre part, d'éléments de fait autres que ceux qui sont constatés dans la décision attaquée et dans les pièces de la procédure auxquelles la Cour peut avoir égard, en sorte qu'aucun élément factuel retenu par la Cour n'est de nature à surprendre les parties.

Ce n'est que dans le cas, visé dans le commentaire de l'article 10, où la Cour envisagerait de modifier sa jurisprudence relative à une règle déterminant la recevabilité du moyen que le demandeur en cassation pourrait se trouver surpris.

Les termes "ou irrecevable sur la base d'un élément que le demandeur ne pouvait prévoir" dont use l'article 10 en projet, qui présentent l'inconvénient d'être extrêmement larges et flous, devraient, dès lors, être remplacés par les termes suivants: "et lorsque est envisagée une modification de la jurisprudence de la Cour relative à une cause d'irrecevabilité du moyen".

In de huidige stand van het recht legt artikel 1097 van het Gerechtelijk Wetboek het openbaar ministerie en het Hof op de tegenspraak te waarborgen wanneer ze tegen de voorziening ambtshalve een middel van niet-ontvankelijkheid wensen aan te voeren. Die maatregel valt gemakkelijk te verklaren, aangezien het Hof als feitenrechter uitspraak doet over de ontvankelijkheid van de voorziening en dat die kan afhangen van feitelijke omstandigheden waarover de partijen zich moeten kunnen verklaren.

Ingevolge de arresten van het Europees Hof voor de rechten van de mens die in de toelichting bij artikel 10 zijn vermeld, werd het Hof ertoe gebracht een met die van artikel 1097 GW vergelijkbare procedure toe te passen wanneer het zich voorneemt over te gaan tot een substitutie van motieven.

Artikel 10 bevestigt een al een aantal jaren door het Hof gevolgde praktijk op het vlak van substitutie van motieven. Op dat punt is er niets op aan te merken. Maar het artikel breidt die praktijk uit ingeval zou worden overwogen het middel "niet ontvankelijk [te verklaren] op grond van een element dat de eiser niet kon voorzien".

Die toevoeging kan niet zomaar worden aanvaard.

Enerzijds kennen de advocaten van het Hof van Cassatie de in de vaste rechtspraak geformuleerde regels die betrekking hebben op de ontvankelijkheid van de middelen. Die vinden hun oorsprong in de taak van het Hof die erin bestaat de wettigheid te controleren van de beslissingen die in laatste aanleg zijn gewezen louter op grond van de punten van kritiek die de eiser in cassatie heeft geformuleerd.

Of een cassatiemiddel ontvankelijk is, hangt, anderzijds, niet af van andere feitelijke elementen dan die welke worden vermeld in de bestreden beslissing en in de procedurestukken waarmee het Hof rekening kan houden, zodat geen enkel door het Hof in aanmerking genomen feitelijk element de partijen kan verrassen.

Slechts in het — in artikel 10 bedoelde — geval dat het Hof zou overwegen een wijziging aan te brengen in zijn rechtspraak in verband met een regel die bepalend is voor de ontvankelijkheid van het middel, zou de eiser in cassatie voor een verrassing kunnen komen te staan.

De in artikel 10 gebezigde woorden "of niet ontvankelijk op grond van een element dat de aanvrager niet kon voorzien" zijn uitermate ruim en vaag en zouden daarom moeten worden vervangen door wat volgt: "en wanneer een wijziging wordt overwogen van de rechtspraak van het Hof met betrekking tot een grond van niet-ontvankelijkheid van het middel".

N° 3 DE MME MARGHEM ET M. GOFFIN

Art. 24

À l'article 1121/5 proposé, apporter les modifications suivantes:

A/ remplacer l'alinéa 2 comme suit:

“Cette juridiction se conforme à la décision de la Cour sur le point de droit jugé par elle”;

B/ supprimer l'alinéa 3.

JUSTIFICATION

A/ Cette modification est apportée dans un souci de cohérence avec l'article 1120 du Code judiciaire et avec le nouvel article 1110, alinéa 4, en projet (article 15 du projet) qui parle également de se conformer à la décision de la Cour sur le point de droit jugé par elle et non pas de se conformer à l'arrêt de la Cour de cassation.

B/ L'article 1121/5, alinéa 3, prévoit qu'en cas d'impossibilité de composer autrement la juridiction disciplinaire de renvoi, mention en est faite dans la décision finale.

L'ajout de cette disposition fait suite à une remarque du Conseil d'État s'inquiétant de savoir s'il est toujours possible de composer autrement la juridiction disciplinaire de renvoi.

Il résulte du commentaire de l'article 24 que cet ajout s'inspire de l'article 786 du Code judiciaire, qui concerne le cas où un juge est dans l'impossibilité de signer une décision à laquelle il a participé.

Il est clair que pareil cas ne peut être comparé à celui où une juridiction ne peut se constituer.

Il serait dangereux qu'une règle aussi essentielle que celle qui interdit que le même juge siège sur renvoi puisse être méconnue sous la seule condition qu'il en soit fait mention dans la décision.

Cette disposition devrait d'autant plus être omise qu'en réalité, il ne semble pas y avoir de difficultés pour composer autrement les juridictions disciplinaires de renvoi en cas de cassation.

Marie-Christine MARGHEM (MR)
Philippe GOFFIN (MR)

Nr. 3 VAN MEVROUW MARGHEM EN DE HEER GOFFIN

Art. 24

In het voorgestelde artikel 1121/5, de volgende wijzigingen aanbrengen:

A/ het tweede lid vervangen door wat volgt:

“Dit gerecht voegt zich naar de beslissing van het Hof betreffende het door dat hof beslechte rechtspunt.”;

B/ het derde lid weglaten.

VERANTWOORDING

A/ Deze wijziging wordt voorgesteld ter wille van de samenhang met artikel 1120 van het Gerechtelijk Wetboek en met het bij artikel 15 van het wetsontwerp in uitzicht gestelde nieuwe artikel 1110, vierde lid, dat ook aangeeft dat men zich terzake dient te voegen naar de beslissing van het Hof betreffende het door dat hof beslechte rechtspunt, en niet naar het arrest van het Hof van Cassatie.

B/ Het voorgestelde artikel 1121/5, derde lid, stelt dat indien het onmogelijk is om te voorzien in een andere samenstelling van het tuchtgerecht waarnaar de zaak wordt verwezen, daarvan melding moet worden gemaakt in de eindbeslissing.

Die bepaling werd aan het wetsontwerp toegevoegd om tegemoet te komen aan een opmerking van de Raad van State, die zich afvroeg of het altijd mogelijk is om te voorzien in een andere samenstelling van het tuchtgerecht waarnaar de zaak wordt verwezen.

Uit de toelichting bij artikel 24 blijkt dat die toevoeging is ingegeven door artikel 786 van het Gerechtelijk Wetboek, dat betrekking heeft op het geval waarin een rechter in de onmogelijkheid verkeert om de beslissing waaraan hij heeft meegewerkt, te ondertekenen.

Het spreekt echter voor zich dat een dergelijk geval niet kan worden gelijkgesteld met dat waarbij een gerecht niet kan worden samengesteld.

Het ware hachelijk mocht een zo belangrijke regel als die welke verbiedt dat een rechter ook zitting heeft in het gerecht waarnaar de zaak wordt verwezen, terzijde wordt geschoven, en waarbij het louter volstaat daar in de beslissing melding van te maken.

Een bijkomende reden om die bepaling uit het wetsontwerp te lichten is dat er in de praktijk kennelijk geen moeilijkheden rijzen om de tuchtgerichten waarnaar de zaak in geval van cassatie wordt verwezen, anders samen te stellen.